

Motion till riksdagen 2020/21:3911

av **Jessica Rosencrantz m.fl. (M)**

med anledning av prop. 2020/21:134 Förbud mot otillbörliga handelsmetoder vid köp av jordbruks- och livsmedelsprodukter

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att lagstiftningen inte bör vara tillämplig i de fall leverantören av livsmedels- och jordbruksprodukter har en årsomsättning som överstiger 350 miljoner euro, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inte gå längre än EU-direktivet vad gäller begränsning av betalningstiderna för jordbruks- och livsmedelsprodukter och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utvärdera den nya lagens konsekvenser samt villkoren för köpare, leverantörer och primärproducenter två år efter lagens införande och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Propositionen genomför EU:s direktiv om otillbörliga handelsmetoder mellan företag i jordbruks- och livsmedelskedjan. Direktivet tar sin utgångspunkt i den marknadsövervakning som kommissionen genomförde inom ramen för översynen av den inre marknaden. Kommissionen föreslog en rad åtgärder för att åstadkomma en förbättrad konkurrens i livsmedelskedjan, genom att bl.a. adressera ojämna styrkeförhållanden i fråga om förhandlingsförmåga samt konkurrensbegränsande metoder.

Moderaterna delar ambitionen att åstadkomma en förbättrad konkurrens i livsmedelskedjan. Vi delar även uppfattningen att det förekommer situationer där större aktörer missbrukar sin ställning gentemot mindre aktörer, och att detta bör stävjas.

Moderaterna menar dock att politiken generellt bör vara försiktig med att inskränka avtalsfriheten och bör undvika att begränsa de avtalsförhållanden som tillåts i relationer mellan köpare och säljare av varor och tjänster. Av det skälet röstade Moderaterna i

Europaparlamentet nej till det direktiv som propositionens förslag nu syftar till att genomföra.

Moderaterna anser att en välfungerande livsmedelskedja i hög grad är ett resultat av goda villkor för livsmedelsbranschens primärproducenter. För att åstadkomma detta bör politiken inriktas på att sänka kostnaderna i form av skatter och avgifter samt på att minska regelbördan, förenkla kontroller och ta bort kostsamma särkrav.

Regeringens förslag går längre än direktivet

Moderaternas uppfattning är att en onödigt strikt tillämpning av EU-direktiv riskerar att orsaka försämrad konkurrenskraft för livsmedelssektorn. Tillämpningen ska därför ske på ett sätt som medger så goda konkurrensförutsättningar som möjligt, inom EU-regler- nas ramar, för berörda näringar. I praktiken innebär det att begränsande lagstiftning ska träffa så få företag som möjligt och innebära ett minimum av tillkommande administra- tion.

I propositionen föreslår regeringen lagstiftning som är mer långtgående än den som föreskrivs i direktivet. Det sker genom att man inte sätter någon övre gräns, mätt i om- sättning, för vilka leverantörer som skyddas med hjälp av lagen. Detta innebär att alla leverantörer skyddas från alla köpare med högre omsättning än 2 miljoner euro vad gäller de otillåtna handelsmetoderna. Moderaterna menar att detta står i motsats till ambitionen att skydda mindre leverantörer från stora köpare. Vi menar därför att golvet bör kompletteras med ett tak, så att lagstiftningen inte är tillämplig i de fall leverantören av livsmedels- och jordbruksprodukter har en årsomsättning som överstiger 350 miljoner euro.

I direktivet nyttjas en trappmodell som syftar till att lagen endast ska omfatta affärs- relationer där köparen är starkare än leverantören. Trappmodellen har dock allvarliga brister och är enligt Moderaternas mening inte önskvärd som grund för lagstiftningen. Den innebär en stor administrativ börda för företag och tillsynsmyndigheter och flyttar fokus från att bedöma handelsmetoderna till att värdera relativ styrka. Den skapar även tröskeleffekter och riskerar att skapa incitament för större köpare att undvika mindre leverantörer. Trappmodellen innebär förvisso att färre affärsrelationer mellan köpare och leverantörer omfattas av lagstiftningen, men den innebär inte att färre företag drabbas av ökade regleringar.

Regeringen går längre än direktivet vad gäller de handelsmetoder som ska förbjudas, och föreslår att en betalningstid om 30 kalenderdagar ska gälla för samtliga jordbruks- och livsmedelsprodukter. Moderaterna menar att detta är en opåkallad överimplemen- tering som inskränker avtalsfriheten i ett läge där marknads aktörer redan som regel har kortare betalningstider än vad förslaget föreskriver. Lagen bör därför omfatta förbud av betalningstider längre än 30 kalenderdagar för jordbruks- och livsmedelsprodukter som är färskvaror samt betalningstider längre än 60 kalenderdagar för övriga jordbruks- och livsmedelsprodukter.

Lagstiftningens konsekvenser behöver utvärderas

Förslagen i propositionen kommer att innebära långtgående förändringar i hur dagens marknad för jordbruks- och livsmedelsprodukter fungerar. Moderaterna anser inte att den föreslagna lagstiftningen på ett rimligt sätt adresserar utmaningarna vad gäller

primärproducenternas villkor eller handelsmetoderna i livsmedelskedjan samt att det finns bättre sätt att adressera detta på. Därutöver kan det inte uteslutas att förslagen leder till nya och oönskade konsekvenser som behöver adresseras i annan, kompletterande lagstiftning.

Moderaterna anser därför att konsekvenserna av den nya lagen samt villkoren för köpare, leverantörer och primärproducenter bör utvärderas två år efter att lagen införs. Utvärderingen bör omfatta att undersöka styrkeförhållandena mellan marknadens aktörer, huruvida det på grund av lagen uppkommit nya situationer där större aktörer missbrukar sin ställning, utvecklingen av prissättningen i leverantörsledet, påverkan på slutpris för konsument, påverkan på primärproducenter samt utvecklingen av matsvinnet som en konsekvens av begränsningar i möjligheterna att avboka beställda varor. Regeringen bör återkomma till riksdagen med resultatet av utvärderingen samt förslag till eventuell kompletterande lagstiftning.

Så stärker vi konkurrenskraften

Regeringen menar i propositionen att ett effektivt genomförande av direktivet bidrar till en ökad lönsamhet i primärproduktionen samt att detta anknyter tydligt till målen för den svenska livsmedelsstrategin. Moderaterna anser att det finns långt mer betydelsefulla åtgärder som bör vidtas och att regeringen länge eftersatt arbetet med att stärka konkurrenskraften i den svenska livsmedelskedjan, särskilt vad gäller primärproducenternas villkor.

Varken livsmedelsstrategin i sig eller den handlingsplan som regeringen presenterat innebär några större konkreta förändringar, och de måste därför följas av skarpa åtgärder som stärker konkurrenskraften. Det finns förslag i rätt riktning i strategin, huvudsakligen från Konkurrenskraftsutredningen (SOU 2015:15), men sedan utredningen presenterades har flera år gått utan att regeringen agerat för att stärka konkurrenskraften i den svenska livsmedelsproduktionen.

Moderaterna uppmanar regeringen att påbörja detta arbete omgående. Det enskilt viktigaste är att sänka kostnaderna, som i dag är högre i Sverige än i jämförbara konkurrentländer. Det handlar om direkta kostnader såsom skatter och avgifter, men också om indirekta kostnader som uppstår genom regelkrångel, administration och kostsamma särkrav. Här efterlyser Moderaterna bl.a. en regel- och förenklingskommission, att skatten på drivmedel ska hållas på rimliga nivåer och en förlängning av nedsättningen av skatten på drivmedel inom jordbruket.

Regeringen bör lägga sitt fokus på konkreta åtgärder för att stärka svensk livsmedelsproduktions konkurrenskraft, inte på att överimplementera direktiv från EU.

Jessica Rosencrantz (M)

John Widegren (M)

Betty Malmberg (M)

Marléne Lund Kopparklint (M)